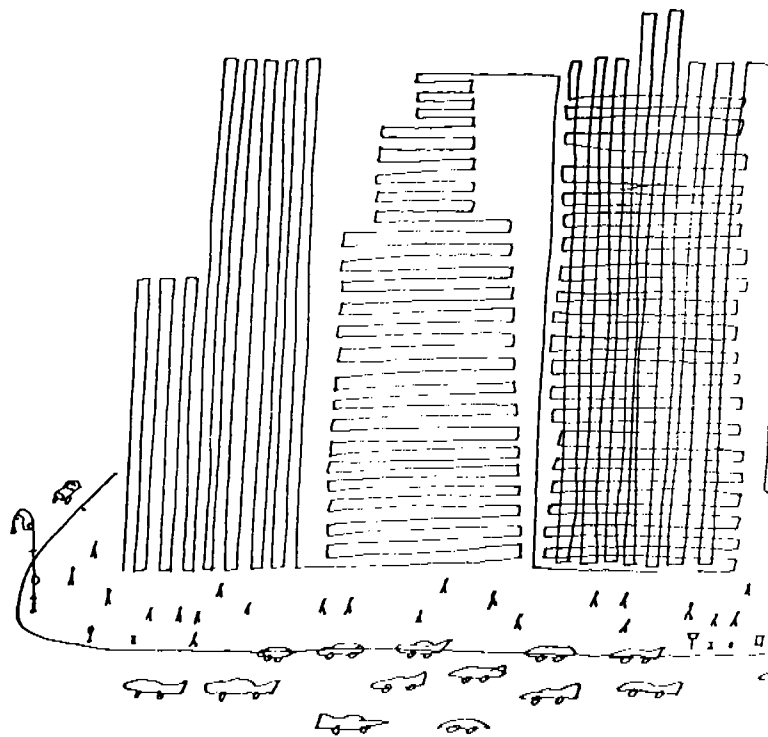

هزینه‌های چند برابر و فروش بالقوه‌ای که حالا باید میان چند کتاب تقسیم شود. نه خیر، يك ترجمه خوب و مطمئن یقیناً از چند ترجمه شتابزده بر غلط با ارزش تر است.

در انتها آیا مطلبی هست که نیاز به مطرح کردن داشته باشد؟

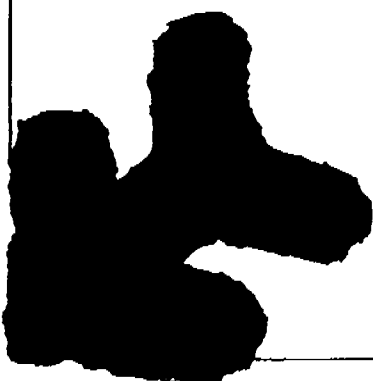
من نگران پرورش مترجمان جوان هستم، کسانی که باید به میدان بیایند و جای مترجمان نسل ما را پر کنند و از ما جلو تر بروند. در حال حاضر وضع معشوش است و مدارجی را که ما برای تجربه اندوزی لازم می‌دانیم جوانها طی نمی‌کنند و خیلی از آنها یکباره می‌روند سراغ کارهای دشوار. و حاصل کار اغلب تأسف آور است و خوانندگان را نسبت به کار مترجمان جدید بی‌اعتماد ساخته است. نقد سازنده هم که یا نداریم یا کم داریم. یکی از راه‌حلهایی که به نظر من می‌رسد تشکیل کارگاه‌های ترجمه با مشارکت استادان است. اصولاً در زمینه ترجمه و حل و فصل مسائل آن کارهای زیادی می‌توان و باید انجام داد. ولی اجازه بدهید شکافتن این مبحث را بگذاریم برای يك فرصت دیگر. آنچه گفتیم برای يك جلسه کافی است.

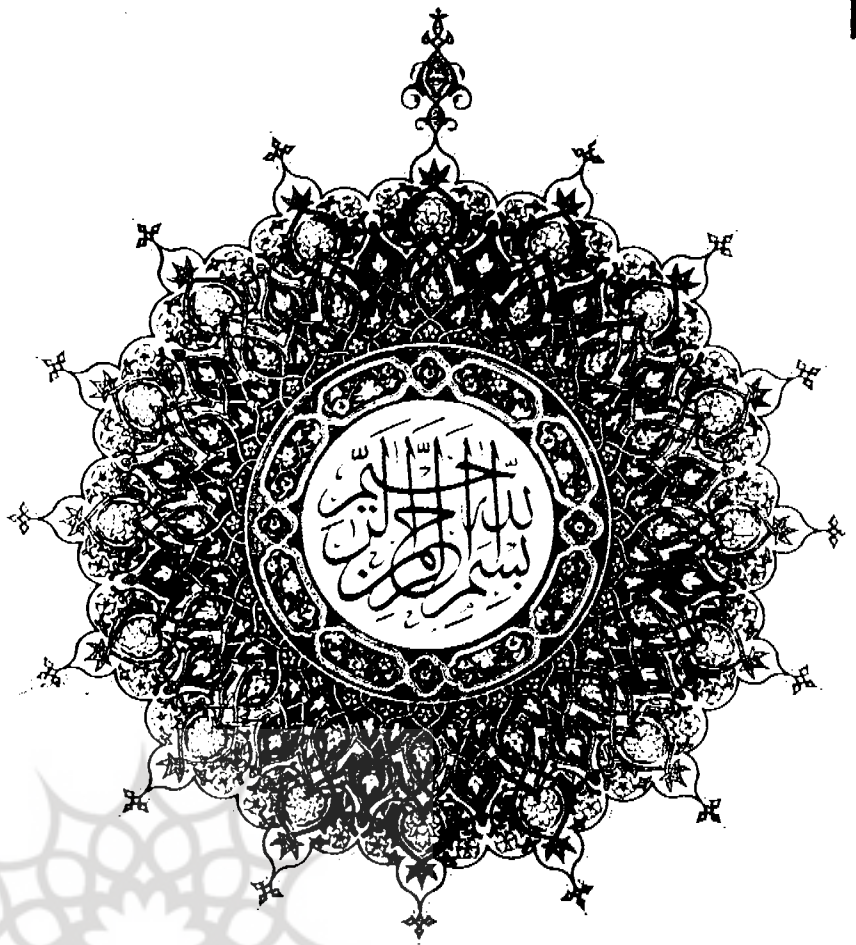
شتابزده «جنگ خلیج فارس» و «ژنرال در هزار توی خود» و «ظهور و سقوط قدرتهای بزرگ» کدام يك به غنای زبان فارسی افزوده است. حاصل کار چیزی نبوده است جز وقت تلف شده و

کتابگزاری

شکاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

ترجمه جدیدی از قرآن مجید

یکی از رویدادهای مهم فرهنگی در چند سال اخیر ترجمه مجدد قرآن کریم توسط استاد عبدالمحمد آیتی است. دکتر آیتی از اساتید بزرگان ترجمه در ایران و از بزرگانی هستند که از زبان عربی به فارسی ترجمه می کنند. در طی سالها کار جدا از چند ترجمه اولیه از کارهای ادبی بیشتر در زمینه فلسفه اسلامی و متون کلاسیک اسلام و عرب کار کرده اند. ترجمه درخشان ایشان از معلقات سبع در سالهای نیمه دهه چهل هنوز در خاطر خیلی از علاقمندان ادبیات در ایران مانده است. کارهای ایشان در زمینه فلسفه اسلامی و ادبیات عرب ماندگار است و این جدا از فعالیت های ادبی ایشان در ترجمه تاریخ ابن خلدون و تقویم العبدون استاد آیتی خود در توضیح این علاقه و توجه خود به قرآن به بهترین وجه ممکن توضیح می دهند: «سالها بود که در آرزوی آن بودم که به ترجمه کلام الهی

قرآن مجید

ترجمه عبدالمحمد آیتی

ویراستار: نوشی ابراهیم

سروش

ویراستار: بهشتی سارا

هر دو سه پیشنهاد خود را فروتنانه نوشته‌اند، چرا که قصد او بیشتر کمک به درک مفاهیم قرآن بوده است.»

استاد آیتی در ضرورت ترجمه مجدد قرآن خود به بهترین وجه توضیح می‌دهند: «در سالهای اخیر تحول شگرف در زبان فارسی را به عیان می‌بینیم. دور شدن از واژه‌های دشوار و مترادفات بی‌جا و از مطابقت صفت با موصوف در موصوف‌های مؤنث و سجع‌های خنک به کلی پیراسته شده... و نشر فارسی یکی از بهترین شکوفاترین ادوار خود را می‌گذراند. در چنین دوره‌ای ایجاب می‌کند که ترجمه‌ای از قرآن مجید به زبان فارسی امروز در دست باشد که بحمدالله ترجمه‌های آقایان رهنما و پاینده و مرحوم الهی قمش‌ای نمونه‌های خوبی از آن

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ
إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ
نَسْتَعِينُ
اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ
صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ
غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ

سورة الفاتحة

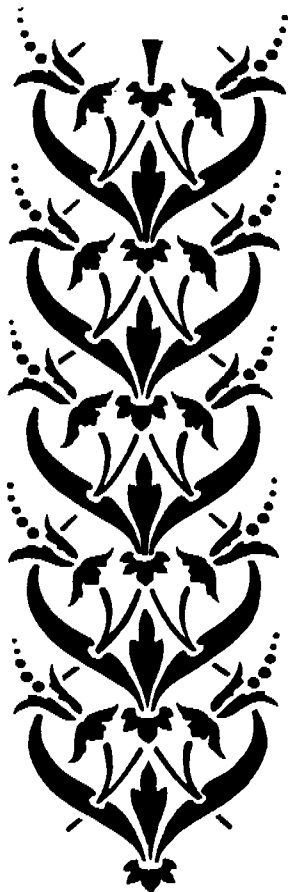
به نام خدای بخشننده مهربان ۲ ستایش خدا را که پروردگار جهانیان است. ۳ ان بخشننده مهربان، ۴ آن فرمانروای روز جزا. ۵ سو را می برستیم و از تو یاری می جوئیم. ۶ ما را به راه راست هدایت کن: ۷ راه کسانی که ایشان را نعمت داده‌ای، نه خشم گرفتگان بر آنها و نه گمراهان.

۱. از آن روی که کلام الله مجید با اس سوره اعلم می‌سود فاتحه‌الکتاب خوانده‌اند. از دیگر نامهای آن «سبع‌المایی» است. زیرا هفت‌اه دارد، و به روای دو بار بر پیامبر (ص) نازل شده است یا در هر نماز دو بار خوانده می‌سود فاتحه‌الکتاب در مکه نازل شده است.

بپردازم» در عین حال می‌پذیرند که از هزار سال پیش نمونه‌های بسیار از ترجمه و تفسیر قرآن موجود است که بعضی از آنها، مثل ترجمه کشف‌الاسرار، یا ابوالفتح از آثار کلاسیک و ادبی ایران و اسلام است. ادامه می‌دهند: «بخصوص در این پنجاه سال اخیر چند ترجمه از این کتاب عزیز در دست است و بعضی مانند ترجمه عارف و کلیم عالیقدر حضرت الهی قمش‌ای - اعلی‌الله مقامه - از همه مشهورتر است. «ترجمه الهی قمش‌ای در این سالهای اخیر بیش از ترجمه‌های دیگر در دست و مورد توجه بوده است و ترجمه او به راستی کوشش در برگرداندن هرچه ساده‌تر متن قرآن تنها برای فهم متن آن است. ایشان حتی هر جا که در انتخاب یک جمله یا عبارت فارسی به جای عربی آن مردد مانده‌اند،

و نتیجه آنکه قرآن به ترجمه استاد آیتی با
نثری پالوده و زیبا، شیرین و لطیف چون شعر
جریان دارد و به راستی که نثری شعر گونه دارد و
چون تفسیری نیست، به راحتی خوانده می شود و
جریان دارد و این مهم ترین ویژگی این ترجمه
است. در تعریف قرآن همه از زبان شعر گونه آن
در شگفت اند و این زبان هیچگاه در ترجمه های
قبلی - جدا از تفاسیر کهن - نیامده است، اما این
بار استاد آیتی کوشیده اند تا این ویژگی شعری
قرآن را نیز منتقل کنند.

در باره انتخاب واژه ها می گویند: «در
پیدا کردن معانی واژه ها به تفاسیر و کتب لغت
قدیم مراجعه کرده ام، چون مفردات راغب، وجوه
قرآن، و شرح کشاف ز مخشری و مجمع
البیان طبرسی و معاتیب الغیب فخر رازی و
ترجمه به کلمات فارسی به تفاسیر فارسی برای
یافتن بهترین واژه ها به تفسیر طبری، تفسیر

۹۲۰، سُورَةُ النَّجْمِ، وَصِيَّةُ (۲۱) آيَةً

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَاللَّيْلِ إِذَا يَأْسَىٰ ۝ وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ ۝ وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ
وَالْأُنثَىٰ ۝ إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّىٰ ۝ فَمَا مَنَّ أَعطَىٰ وَأَنفَىٰ ۝
وَصَدَّرَ بِالْحَسَنَىٰ ۝ فَسَيِّئَةٌ لِّلنَّسْرِ ۝ وَأَمَّا مَنْ يَخِيلُ
وَأَسْتَعْتَىٰ ۝ وَكَذَّبَ بِالْحَسَنَىٰ ۝ فَسَيِّئَةٌ لِّلْعُسْرَىٰ ۝
وَمَا يُعْنِي عَنهُ مَالَهُ إِذَا تَرَدَّىٰ ۝ إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَىٰ ۝
وَإِنَّ لَنَا لَلْآخِرَةَ وَالْأُولَىٰ ۝ فَأَنذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَىٰ ۝
لَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى ۝ الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ۝ وَسَيُجَنَّبُهَا
الَّذِي يُوَفِّي مَالَهُ يَتَزَكَّىٰ ۝ وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِن نِّعْمَةٍ
 تُجْزَىٰ ۝ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَىٰ ۝ وَلَوْ يَرَىٰ ۝

۹۳۰، سُورَةُ الضُّحَىٰ، مَوْصِيَّةُ (۱۱) آيَةً

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالضُّحَىٰ ۝ وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَىٰ ۝ مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ ۝

هستند. ترجمه بنده هم یکی از همین گونه
ترجمه هاست، منتها سعی شده با وجود داشتن
محاسن آنها از عیب های جزئی آنها هم پیراسته
باشد.

«بنده در ترجمه خود سعی کرده ام چیزی
به متن نیافزایم، یعنی در ترجمه «قل هو الله احد»
ننوشته ام «بگو یا محمد»، یا توضیحی که میان
پرانتر باشد به آیات افزوده نشده، و این ترجمه
بعیند تفسیری نیست. ترجمه متن است. واژه های
نا مانوس ساختگی در آن نیامده و کوشیده ام از
لغات مبتذل و پیش و پا افتاده خالی باشد.»

سورآ بادی، و تفسیر روح الجنان ابوالفتوح و
کشف الاسرار میدی رجوع کرده‌ام... اما نسخه
شیخ طوسی را حکم قرار داده‌ام.»

ترجمه قرآن استاد آیتی حادثه‌ای مهم در
صحنه فرهنگ ماست. هیچ توضیحی را بهتر از
این ندیدیم که چند نمونه از ترجمه او را بی هیچ
توضیح اضافه‌ای بیاوریم و امکان مقایسه و یا
لذت بردن از متن شعرگونه فارسی را آنرا
بی واسطه فراهم آورم.

«پیام کتابخانه» در شماره دوم خود
گفتگویی با استاد آیتی درباره قرآن، ترجمه‌های
قرآن، ویژگی‌های این ترجمه‌ها و تفاوت‌های
آنها خواهد داشت.

در این متن نقل قول‌های استاد آیتی از
گفتگوی مفصل و بسیار زیبای ایشان با کیهان
فرهنگی، شماره اول سال ۱۳۶۵ استفاده شده
است.

۹۲ سورة الليل (شب)

به نام خدای بخشاینده مهربان

۱ سوگند به شب آنگاه که جهان را در خود فرو بوسد. ۲ و سوگند به
روز آنگاه که آشکار شود. ۳ و سوگند به آن که نروماده را بیافرید.
۴ که: حاصل کوششهای شما متفاوت است. ۵ اما کسی که
بخشایش و پرهیزگاری کرد. ۶ و آن بهترین را تصدیق کرد.
۷ پس برای بهشت آماده‌اش می‌کنیم. ۸ اما آن کس که بخل و
بی‌نیازی ورزید. ۹ و آن بهترین را تکذیب کرد. ۱۰ او را برای
دوزخ آماده می‌سازیم. ۱۱ و چون هلاکش در رسد. دارایی‌اش به
حالش سود نبخشد. ۱۲ و آنچه بر ماست راهنمایی است. ۱۳ و از
آن ماست آن جهان و این جهان. ۱۴ پس شمارا از آتشی که زبانه
می‌کشد می‌ترسانم. ۱۵ جز اهل شقاوت بدان در نیفتد: ۱۶ آن که
تکذیب کرد و رویگردان شد. ۱۷ و پرهیزگارترین مردم را از آن دور-
دارند: ۱۸ آن که مال خویش می‌بخشاید و پاکی می‌جوید. ۱۹ و
هیچ کس را بر او حقی نباشد که اینک پاداش خواهد. ۲۰ مگر جستن
خشنودی پروردگار والای خویش. ۲۱ و زودا که خشنود شود.

۱. نام این سوره از نخستین آیه آن گرفته شده. در مکه نازل شده و بیست و یک آیه دارد.

۹۳ سورة الضحی (آغاز روز)

به نام خدای بخشاینده مهربان

۱ سوگند به آغاز روز. ۲ و سوگند به سب چون آرام و در خود شود.
۳ که پروردگارت تو را ترك نکرده و بر تو خشم نگرفته است.

۱. نام این سوره از نخستین آیه آن گرفته شده. در مکه نازل شده و یازده آیه دارد.

